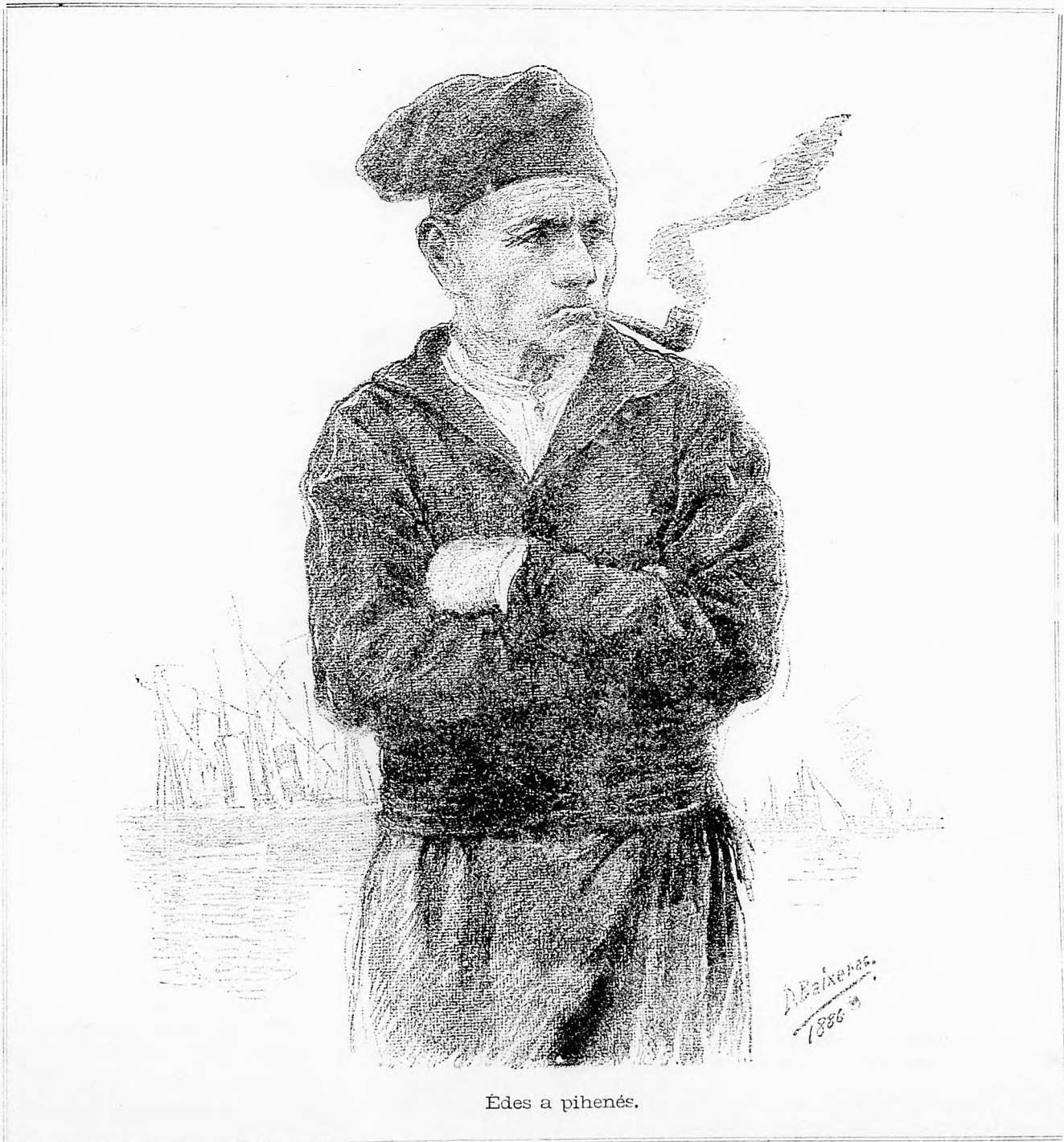

Nagyvárad, február 7-én.

VASÁRNAP
A
„SZABADSÁG”
SZÉPIRODALMI HETI MELLÉKLETE.
1892. 6. SZ.

Édes a pihenés.

Kláricza kalandja.

— Novelle. —

Irta: Márkus József.

I.

Kláricza cousine-om egy reggel czekekkel a szavakkal rontott be szobámba:
— Viktor, kérek, adj nekem egy öltözetet.

— Miféle öltözetet?

— Egy valóságos férfiöltözet, a tied közül.

Tisztában voltam vele, hogy az én bájos kis cousine-om megint valami pajkosságban töri a fejét. Szigorú arczot igyekeztem vágni és erősen el voltam határozva, nem teljesíteni kérését.

— Kláricza, — mondtam és egy egész esztendővel idősebb férfirokon minden komolyságát igyekeztem arczomra erőltetni, — ideje, hogy letégy az eszeveszettségéről. Egyszer még valami helyrehozhatatlan bolondságot találsz elkövetni és . . .

Kláricza a szavamba vágott:

— Te rossz! — monda. — Nézz a szemembe!

És rám emelte szeméit. Világoskék, nagy szeméi voltak; olyanok, mint két piczike hegyi tó, melynek gyémánttiszta felületén át keresztül lehet tekinteni egész a mélyig, mely nem rejteget előlünk semmi titkot.

— Nos? szólj azután, — hát képesnek tartasz valami rosszra?

Homlokon csókoltam.

— Menj, a régi bohó vagy, a kitől semmit sem lehet megtagadni. Ott van a szekrényem, válassz magadnak.

Kláricza tapsolva futott a szekrényhez.

— Mondd meg legalább, hogy mi jár megint a fejedben?

Kláricza rejtélyesen mosolygott.

— Oh roppant mulatságos! . . . Sokat fogsz nevetni rajta . . . Holnap majd elmondom . . .

A mint félszemmel odaügyeltem, észrevettem, hogy Kláricza alaposan felforgatja ruhatarámat, míg végre nagyon jó izléssel legcsinosabb öltözékemet akasztotta ki a szekrényből.

Arca sugárzott az örömtől.

— Pompás — kiáltott fel. — Roppant mulatságos lesz . . . Holnap mindent meg fogsz tudni . . .

Aztán felkapva öltönyömet, mint a gyermek, a kinek egy csomó játékszert ajándékoztak, elszaladt.

II.

Másnap reggel, alig, hogy felöltözökdtém, inasom jelenté, hogy két idegen ur kíván beszélni velem.

— Vezesd az urakat dolgozószobámba, — parancsoltam, rögtön szolgálataukra állok.

Mikor korai látogatóim elébe léptem, nem kis meglepetés ért. Párbajsegédek

voltak, a kik egy kihívást hoztak számomra.

— Uraim, — szoltam a segédekhez,

— valami tévedésnek kell lenni a dologban, mert én Szurony Jónás urat (ez volt ellenfelem neve) nem is ismerem.

— Ön Szalánczy Viktor ur? — kérdezték a segédek.

— Rajtam kívül nem viseli más ezt a nevét.

— Akkor a tévedés ki van zárva, kihívásunk önök szól.

— Szabad tudnom a kihívás okát? — kérdeztem kíváncsian.

A segédek zavarba jöttek.

— Legnagyobb sajnálatunkra nem szolgálhatunk.

— Hogyan?! Önök sem tudják!?

Az egyik segéd, egy hírtelenszöke ur savószínű szemekkel, vigyorogni kezdett.

— Hehehe . . . Az ügy valószínűleg nagyon diszkrét természetű lehet . . . Szurony Jónásné nagyon csinos menyecske, hehe . . .

És jelentőségteljesen rám sandítva folytatta:

— Felünk azt mondta, hogy ön tudni fogja, hogy miről van szó.

— Ilyen körülmények közt, — mondtam meghajtva magamat, — nem marad egyéb hátra, mint hogy elfogadjam a kihívást és kijelentsem, hogy ariá az esetre, ha Lándzsa . . .

— Szurony . . . — igazítottak ki a segédek.

— Tehát ha Szurony Jónás urnak csakugyan oka van tölem elégtétel kérm . . .

— A legszigorubb feltételek mellett, — esett újra szavamba a savószínű ur.

— Kész vagyok azt neki akár ágyuval is megadni.

— Ezt vártuk öntől, uram.

— Meg fogom nevezni segédeimet és lesz szerencsém az urakat értesíteni.

Szurony Jónás segédei eltávoztak s én komolyan törni kezdtem a fejemet, vajjon csakugyan nem keveredtem-e valami lovagias ügybe evvel a félelmetes nevű urral. De hiába igyekeztem visszaemlékezni ellenfelemre, még a nevét sem hallottam soha.

— Kíváncsi vagyok, hogy mikép jutottam ehhez a megtiszteltetéshez? . . . Eh! — mondtam aztán sok hasztalan fejtörés után magamban, — segédeim majd eljárnak a dologban s ha csakugyan elégtétellel tartoznám valakinek igyekezni fogok az ismeretes quintjeim egyikével minél alaposabban meg is adni neki! . . . Most pedig gyerünk reggelizni, aztán nézzünk segédek után!

III.

A mint megfordultam az ajtó függönyei között, — Kláricza állott előttem mozdulatlanul és halotthalványan.

Még mielőtt időm lett volna köszönten, az én bájos cousine-om hangos zokogásban tört ki és kétségbeesetten kezdte tördelni kezeit.

— Igazad volt, Viktor; én nagyon gonosz teremtés vagyok! . . . Nem fogsz megverekedni! Nem fogod koczkára tenni drága életedet miattam!

— Miattad?! — kérdeztem elsodálkozva.

A dolog kezdett bonyolódni.

— Te e szerint tudod, hogy Szurony Jónás miért akar megverekedni velem?

Kláricza cousine-om újra nekikezdett a zokogásnak.

— Oh, nem te veled akar verekedni, hanem én velem . . .

— Veled?!

A dolog egyenesen érthetelenné lett előttem:

Szurony Jónás ur verekedni akar Kláriczával?!

— Igen velem, — zokogta Kláricza.

— Hogy értem ezt? . . . Hát mit tettél ennek a vad kannibálnak?

— Semmit . . . Azaz, hogy . . .

Hallgasd meg, elmondok mindent . . .

És az én Kláricza hugom folytonos zokogás közt a következőket gyónta meg:

— Tudod, hogy mindig gonoszságon járt az eszem. A múlt héten egy kis hirdetést adtam az újságokba: „Egy csinos és szellemes fiatal ember kész meggyógyítani egy asszonykát, a ki szép és a kinek legnagyobb baja az, hogy unatkozik“. Csakugyan kaptam rá feleletet. „Uram, — az volt a felelet — halálra unom magamat és nagy szükségem van egy kis szórakozásra. Szép asszonyka“. Folytatni akartam a tréfát és egy találgatást kértem. A felelet nem késett: „Holnap délután 5 és 6 közt a Stefánia uti kis fenyvesben . . .“ Tegnap volt a találka . . .

A homály derengni kezdett előttem.

— És te elmentél erre a találgásra . . .

— Magammal vittem a komornát is.

— Hát erre kellett neked az én öltönyöm?

Kláricza lesütötte a szeméit.

— Már előre jóízűt nevettem, — folytatta gyónását Kláricza, — hogy milyen pompás tréfa lesz; de a dolog egész máskép ütött ki . . . Alig vártam a kis fenyvesben két perczig, mikor unatkozó szépm helyett egy csuf és kopott ur rontott rám . . .

— A férj! . . . Szurony Jónás! . . . kiáltottam fel és nem állhattam meg, hogy fel ne kaczagjak.

— Te még nevetni tudsz ezen?! — zokogott Kláricza. — Azt hittem, hogy rögtön meghalok. „Ahá! ordított rám, — hát már ilyen bajszatlan tacsók is nőcsábításra adják magukat?! . . . Tudd meg, nyomorult, hogy elcsiptem leveledet . . . Ezt csak a véreddel moshatom le . . . Uram, kérem a névjegyét . . .“ Reszkettem, mint a kocsnya és gépiesen a kabátom, azaz,

hogy a te kabátod zsebébe nyultam. Szerencsétlenségre volt benne névjegy. Átadtam a csuf madárijesztőnek. „Elküldöm önhöz segédeimet!” rikácsolta utálos kappanhangján és elrohant, engem pedig Z-uzsika felájultan hozott haza. . . Nem fogsz verekedni, Viktor: Az egy rettenetesen vérengző ember! . . .

Komolyságot erőltettem magamra, mert, tudtam, hogy ennek a leczkének csak így lesz foganatja Kláriczára.

— Mit tegyünk most? — kérdeztem roppant komoly arcczal.

— Én majd bocsánatot fogok kérni, — felelte Kláricza.

— Ah, hát azt hiszed, hogy egy bocsánat-kéréssel el lehet ütni, ha a más becsületes ember feleségét el akarjuk csábítani?

— De hiszen én nem akartam elcsábítani, — védekezett Kláricza.

— Ki tudja? — tréfálkoztam komoly arcczal. — A megszeppent Don Juanok rendszeren tagadni szoktak. . .

Kláricza azt vetette ellen, hogy ő nem Don Juan. Ebben elvégre igaza volt.

— Nagy baj, nagy baj, rémitgettem Kláriczát. — Látod, ilyen következményei vannak, ha valaki olyan könnyelmű, mint te. . .

— Oh, soha sem leszek az többé, Viktor; csak most az egyszer segíts ki a bajból!

— Ha az olyan könnyű volna.

Akármiilyen mulatságos helyzet volt is, a kibonyolódás nem volt olyan egyszerű. Kláricza nem verekedhetik, az világos; én sem verekedhetem Kláricza helyett, mert habár arczom le volt is borotválva, nagyon tekintélyes bajszkám voltak és így a vérszomjas Szurony Jónást nem lehet tévedésbe ejteni a személycserével. Legegyszerűbb volna felkeresni Szurony Jónást és elmondani neki a dolgot, de hát más kérdés, vajjon el fogja-e hinní, aztán meg kompromittálhattam-e Kláriczát?

— Sapristi! — mondtam magamban. — A helyzet csakugyan nehezebb, mintsem gondoltam. . . Hogy fogunk ebből kieviczkelni?

IV.

Kláricza kalandja egészen váratlan befejezést nyert.

Abban a pillanatban, melyben valami okos megoldáson törtem a fejemet, inasom levelet hozott.

Felbontottam; így hangzott:

„Fiatal ember! Meggondoltam a dolgot és — visszavonom a kihívást. Eleinte az volt a feltett szándékom, hogy megölöm önt, de — rettenetesebb boszt gondoltam ki.

Itt küldöm önnek a feleségem hitelesített — keresztlevelét.

Szurony Jónás, állatorvos.“

Szurony Jónás bosszujá csakugyan kegyetlen volt a jó asszonyság a hite-

les keresztlevelével bizonyossága szerint — ötvenharmadik tavaszát taposta.

Igy végződött Kláricza kalandja, mely örökre kigyógyította az én bájos kis cousineomat a férjekre különben sem veszedelmes Don Juankodásból.

Utolsó találkozás.

Irta: Asbóth János.

Ismételt, sűrű és makaes megbukások után, melyek egyikében annyira ráijesztettem Szerb Gyurka barátomra és ellenfelemre, hogy a választás főhelyén több volt a kitűzött zászlóm, mint neki szavazója egy nappal a választás előtt, de aztán úgy ott hagytak az oláhok, mintha csak Szent-Pál lettem volna és én kaptam nyolcz szavazatot Szerb Gyurka nem tudom hány ezer szavazata ellenében, — végre nagy és őszinte meglepetésemre győztem Babes Vinze ellen 800 szavazattal, a nemzetiségi pártvezér saját kerületében és daczára annak, hogy román nemzetiségi jelöltek csak ott állítandók fel, a hol többségük biztos.

Igy tizenkét esztendőn át ismétlődő konsequens bukás le levén győzve, siettem beadni lemondásomat állásomról a külügyminiszteriumban, melyet elfogadtam volt, mikor itthon semmi hatáskört magamnak csinálni nem tudtam és egy rövid kirándulás után, a midőn az atlanti oceán levegőjében és a szellemek nagy világáramlatában szeretek újabb ruganyosságot keresni, hazajöttem, hogy minekutána hat esztendőn át ettem a számkivetés keserű kenyerét Sachernél és a Stadt Frankfurtban, rálépjek a parlamentáris pályára, az egyetlenre, melyet az irodalmi és művészeti mellett méltányosnak tartok, mivel csakis ezeken nem függ senki másnak tetszésétől, vagy nem tetszésétől, hanem csupán az ember saját egyéni súlyától az eredmény: a hatás, melyet az ember korára és nemzetére gyakorolhat.

Az országgyűlésileg egybegyűlt főrendek és képviselők felvonultak a királyi várba. A magyar díszbe öltözött magyar leventék sokasága oly jelenet, melyről minden idegen elragadtatva ismeri be, hogy páratlan a világon. A trónbeszéd ünnepekes aktusa, történelmi lehellete megfogta erősen kifejtett érzékemet a hagyományos, a századok alatt megszentelt intézmények iránt, csak az egészet tudtam látni és a királyt, a ki Szent-István koronáját viseli és a kiben Arpád vére foly.

De midőn lassan kivonulva a trónteremből, az előteremben ácsorogtunk, megnyílik fényes falak egyik mellékajtája és a keretben megjelenik egy történelmi szabású ősi kép: báró Senney Pál.

Én Sennyeyt szerettem, mielőtt még megismerkedhettem volna vele

vonzott hozzá a rágalom, mely üldözöbe vette, az igazságtalanság, melylyel törekvései találkoztak egy elfogult közvéleményben, a népszerűtlenség, melyet hazának az alkotmány visszavívásában tett nagy és önfeláldozó szolgálataival aratott. És midőn mindettől vissza nem riadva, el nem keseredve, a buzgón s sikerrel szított gyűlölet és idegenkedés közepette is újra felemelte, híven nemzetéhez, érczes szavát a romlás és bomlás rohamosan szaporodó jelenségeivel szemben, ott hagytam a honvédelmi miniszterium elnöki osztályának vezetését — és nem törődve sokáig avval, hogyan fogok megélni, miután csekély örökségemet már azelőtt átengedtem valakinek, a kinek több szüksége igénye lehetett rá, mint nekem és a kívül többet kellett gondolnom, mint magammal, a tollhoz fogtam, küzdeni az ő törekvései mellett, a nyilvánosság terén.

És minél közelebb jöttem hozzá a közös küzdelemben, szerettem annyival inkább. Sohasem találtam benne azt a visszariasztó gögőt és hidegséget, melyet ellene annyiszor felpanaszoltak, kik közelebről nem ismerték. Inkább azt találtam fel benne, a mit egy angol író mond sir Robert Peel jelleméről: „Természettől tartózkodó és feszélyezett (shy) ember volt, a kinek modorában a feszély a ünnepelesség és a hidegség alakját vette fel. Nem szenved kétséget, hogy meleg és generózus érzelmekkel bírt, de maga é r z é k e n y s é g e arra bírta, hogy azt elrejtse.“ „Az elmentét emociói és demonstratív képességének hiánya közt folytonos feszességet teremtett benne.“ Az ellene felkeltett gyűlölet mindezt csak fokozhatta. De ebből a varázskörből kilépett a parlamenti vitában és ki a bizalmas érintkezésben, melyben szeretetreméltó mosolya hódító tudott lenni.

Alakja a parlamenti vitában reám nézve egyenesen igézó volt. A végig gombolt fekete kabátban a szikár test, melyben erőlyesen feszülni látszott a mennyi kevés volt, minden izom. — A széles, fekete nyakkendőből, melyet ma már az öreg urak is elhagytak, meglepően nemes és komoly szigora, emelt tartása kissé nyakas fő emelkedett oly arcczal, melyet legalább e pillanatban, daczára a szárazságnak és ősz hajnak, mekapóan szépnek tarthatnak a karzat bájos grófnői is, a kik mindenestre hevülő érdekekkel nézték. A hosszú, keskeny koponyán az ezüsthaj simán fénylett, a halántékok körül azonban már szabadon borult romantikus fürtökben a füle. Az idealisták keskeny, de magas, síma márványhomloka emelkedett ki e keretből, az erős intelligencia dudorodásaival szökve ki a sűrű szemöldökök fölött. Itt volt, a szem fölött, legfejlettebb a koponya, aztán megint gyorsan keskenyedik. És itt lobognak a szemek mély, sötét tűz-

Pogás Kérdés

ben, a minőt tán csak a gondolkodás emelkedettsége, az asceta élet és a megtámadott tudó együtt idézhet elő. A tekintet élességét, az arcnak merevségét fokozza a villogó monokli,

tető, spanyolosan metszett ős szakáll nemesak újabb románálcázza az érzéki élet és az aktív erély azon hiányát, melynek a keskeny ajkak és a fejletlen állkapcsok félreismerhetlen jelei.

Midőn Sennyei, mint a jobboldali ellenzék vezére, letette a mandátumot, azt a direktívát adta bizalmas barátainak, hogy elsőbb igyekezzenek a pártot fentartani, a mint van; mert ha a ki-

R o m á n l e á n y.

merész elszántságát az élesen metszett nemes sasorr, mely alól magyarosan hajlik kissé fölfelé a sűrű bajusz; a harminczéves háboru idejére emlékez-

De minő változás! Ilyen volt még mi-
kor, utóljára sétáltunk a bástyákon, be-
szélve akkori utolsó parlamentáris kísér-
letéről, és annak reménytelenségéről.

egyezési tárgyalások válságában ki-
fognak válni a többségből azok, a kik
egyfelől a balközépi, másfelől a Deák-
párti hagyományokhoz és emlékekhez

ragaszkodnak, a kormány kénytelen lesz a pártnak szövetségét keresni; de ha a párt addig is fenn nem tartható, leghelyesebb volna azonnal keresni az egyesülést a kormány pártjával, mint a melyhez a közjogi és kiegyezési kérdésekben a párt legközelebb áll; csak ha ez sem lehetséges, kellene megkísérteni nagy óvatossággal a koalíciót a többségből kiváló elemekkel, megpróbálva, vajjon e kombinációban meg lehet-e szerezni a vezetést. Az utóbbi kísérlet megtörtént, létrejött az „egyesült ellenzék”, de szakadatlan belső harcok után azon eredménnyel, hogy végre jegyzőkönyvi párt-határozattal felszóltnak nyilvánította magát, visszadva minden tagjának a pártköteléktől ment politikai elhatározás teljes szabadságát. Ekkor vállalt Sennyei újra mandátumot, hogy még egyszer megkísértesse a felbomlott elemeket politikailag egyesíteni, de csakhamar látta, hogy azok őt követni egyáltalán nem hajlandók. Ekkor volt, hogy utóljára láttam és utóljára beszéltem vele. A várban lakott és lakásáról elkísértem a bástyákra, mindennapi sétájára.

Minő változás! Az erős akarat, és magas önérték a mindig kimért, feszes megjelenést a testi kimerültség sulya alatt sem engedte görnyedni. Legalább nem itt, ez ünnepélyes alkalommal, az ország színe előtt; de maga az erőfeszítés hirdette a kimerültséget, csak szembe-szökőbb volt az alak, a mozgás, a megsárgult, kissé felduzzadt arcznak kísérteties merevségében; a mint lassan előre lépett csak még sötétebben lobogó szemében látszott élni. A köszöbor-vendég jutott eszembe. Arczán már a halál majestása ült.

Belső meghatottsággal siettem eléje, és jól esett újra látnom megnyerő mosolyát, midőn kezét nyujtva felszólított, hogy mielőbb látogassam meg.

Ekkor a felsőházhoz közel, a Múzeum-utczában lakott; azt hiszem, neki nem jó lakásban, mert ablakai a Múzeum-kertre ugyan, de éjszának nyitak.

Mikor meglátogattam, állva írta alá az okmányokat, melyeket a felsőház egy hivatalnok terjesztett íróasztalára; de a chaise-longue végére terített meleg takaró mutatá, hogy rendes helyzete a fekvés, és hogy a meleg szobában is fázik. Mindamellet miután elbocsájtotta a hivatalnokot, karszékbe ülve, folytatta társalgást, mely bécsi dolgaimról és az új országgyűlésről folyt. Egy idő múlva Haynald bibornokot jeleotette a komornyik, és látva, hogy valami felsőházi ügyről van szó, távozni készültem. A bibornoknak azzal ajánlottam magamat, hogy miután most már pesti lakos leszek, gyakrabban lesz szerencsém ő eminenciájával találkozhatni, mint Bécsben.

— Én pedig, — mondá Sennyei, — azazl ripostirozok, hogy miután megint

mind a ketten pesti lakosok vagyunk, most már mi is gyakrabban fogunk találkozni.

Csak a ravatalon láttam megint.

Egy vezércikkben, melylyel egyik ellenzéki — nem szélsőbali — közlöny bucsuztatta, azt olvastam róla, hogy: „Személyesen elért mindent, politikailag semmit“.

A felsőházi elnökség bizonyára a legdiszesebb állások egyike alkotmányos államban. Vajjon „minden“-e olyan szabású államférfiúnak, mint Sennyei volt, nem hiszem. De hiszem, hogy ha valaki tudja, hogyan és miért küzdött Sennyei a kiegyezésért és megnézi beszédeiben és programmszerű nyilatkozataiban, hogy mi eszméket hirdetett azóta és aztán megnézi, hogy ezekből az eszmékből mi az, a mi még nincs megvalósítva, vagy nincs legalább a megvalósulás útján, kénytelen lesz megvallani, hogy „politikailag elért mindent“.

De személyesen is elért. Mert ravatalán érezte a nemzet, hogy egy nagy hazafi halt meg. A buzgó gyűlölség üldözése elnémult mikor felhangzott a magasztos ének:

„Et cum Lazaro, quondam paupere“ . . .

Egy halotról

— Musset. —

Szép volt, ha szép az Éj márvány-alakja,
Mely mozdulatlanul pihen,
Miképen Buonarotti kifaragta,
A sírkópna mélyiben.

Jó volt, ha jó az, a ki járva-keelve
Kezét kinyitja néha s ád,
S mit számba sem vesz Isten angyal-serge,
Szív nélkül nyujtja aranyát.

Gondolkozott, ha szóra nyitni ajkat,
Mely légy zenével van tele,
S mint völgyi esermely, édesen sóhajgat:
Gondolkozás tanujele.

Imádkozott, ha arra a dologra,
Hogy két azur szem földre néz,
Aztán meg égbe, kegyesen torogva,
Nincs semmi más kifejezés.

Mosolygott volna, hogyha a virágszál,
Mely addig még ki sem fakadt,
Nyilhatna a zefírnak, mely reászáll
S percz mulva tőle elszakad.

Sirt volna, ha az ember agyagba'
A melyből testét alkoták,
Érezte vón' kezét szívére rakva,
Az égnek tiszta harmatát.

Birt vón' szeretni is, ha büszkesége,
Mint oknélküli gyertyafény,
Mely csak koporsót őriz, busan égve,
Nem állt vón' őrt meddő szívé.

Meghalt, bár látszat volt csak létele,
Meghallt, nem élve egy napot sem.
Kezeiből lehullt a könyve, le! —
S nem olvasott el egy lapot sem!

Radó Antal.

Egy végzetes jubilaum.

Írta: L a u k a Gusztáv.

(Vége.)

III.

Mire az arczkép Jászberénybe került annak eredetije érezni kezdte, hogy a tanfelügyelő érdekli.

Sar Aron egyiránt kitartó volt a munkásságban és udvarlásban és addig legyeskedett és nyelveskedett a forró vérű czimfestőné körül, míg az fülíg pirulva lihegő kebelével, és hangosan dobogó szívével azt is bevallotta, hogy szelíd, jó férjét sajnálja ugyan de a tanfelügyelőt szereti.

Sar Aron is csatlakozott hozzájuk, mikor a Jászberényi világ kiállításra elutaztak.

Az utban Nelli nagysád meggyőződhetett, hogy külsejét és társalgási modorát tekintve, férje a tanfelügyelőhöz képest valóságos fazékas mester. Már organumra is úgy különbözött a piktorrétől, mint a rigóé a szarkaétól. Apró kezdezményeivel pedig czukrász-szá lett a pék felett.

Mikor Simko kiflivel kinalta, Aron indiánert vagy pörkölt — tortát csusztatott a markába.

Jászberényben kiszálltukkor már mindenki Aront tartotta a férjnek és a ház barátjának.

Az előbbi karjain nyitott a kiállítási terembe. Kamajko, az aratandó dicsőség szellemétől érintve meghatottan kullorott utánok.

Hogy a tanfelügyelő gavallér, mindjárt az első csoportnál megmutatta. Egy szép majolikát vásárolt Nellié számára. Az ajándék rendkívül tetszett. Jupitert mint bikát ábrázolta.

Másfél orai séta után az arczkép elé érkeztek.

A mint a tanfelügyelő a hajzatot meglátta majd megfult a kaczagástul. Nellié addig nézte, míg zokogni kezdett.

Ilyen csodálatos hajzattal csak a syrenek, vagy elvénhedt nymphák bírhattak.

— Azonnal vedd vissza e képet vagy elválok parancsolá a hitestárs, a zokogástól szakgatott hangon, s a tanfelügyelő keblére borult.

Kamajko csakhogy majolikává nem lett, de azért lélekjelentét megőrizte.

— Minden úgy fog történi a mint parancsolod, minthogy azonban nyilvános helyen vagyunk házam becsületének nevében kérlek fel költözél a Sar Aron kebeléről az én tövisekkel megszurkált kebelemre.

A tragaedia még csak azontul kezdett bonyolodni. Az arczkép véletlenségéből az eladó képek sorjegyzékébe esett, s épen csodálatos hajáért, egy angol speciálista megvásárolta. Az angol nem engedett és erőszakoskodás esetére nem

csak Jászberényt, hanem az egész országot háborúval fenyegette.

Szegény Simkó! Száz font sterlingért kellett odaengedni boldogságát, a mit ő száz mázsa sterlingért se adott volna.

Zuzott kedélylyel tértek vissza Nagykanizsára.

A lelki tulajdonokban gazdag czimfestőnek az uton anyi szemrehányást kellett hallani szeretett oldalbordájától, hogy egy párszor ki akart ugrani a coupéból.

Mire hazaértek, Nellin kitört a lázas ingerültség. A mint szobáikba nyitottak, pakolni kezdtek.

— Nelluskám, boldogságom, világom, mennyországom, mindenem, mit művelsz?

— Távozom, még pedig örökre!

— A mit mondtál, tréfának is kegyetlen. Az ilyen tréfa életembe kerülhetne.

A nő a helyet, hogy válaszolt volna tovább pakolt.

— Szerelnem! Bocsdál meg, a legjobb akaratomból eredt hibámat, és jer karjaimba.

— Hly csuffá-tóttel után inkább a máglyája!

— Szent hitem volt, hogy így színezve, a világ legszebb haja a tied lesz.

— Az ilyen kontár maradjon a ló-és kutyaszörnél. Az emberi hajhoz finomabb kéz és finomabb ecset kell.

— Üsd agyon művészetemet csak te maradj meg szívemnek.

— Hasztalan minden kérésed és minden tépelődés. Változatlanul elhatároztam, és menni fogok.

— Te soha se szeretél igazán engemet?!

— Egykor igen!

— Még ha most már nem szeretnél is visszaemlékezve jó magaviseletemre, forró szerelemre és tántoríthatatlan hűségemre, lehetetlen, hogy halálotat akarjad.

— Azt nem akarom, élj boldogan és szerencsésen, de én távozom.

A kétségbeesett férj körülkarolta térdeit és bógni kezdett.

Nelli egy erősebb mozdulattal kiszabadította magát karjaiból és a mellékszobába osont.

Nem sokára azután menyasszonyi koszorújával jelent meg.

— Málhámat légy szives az általam holnap megüzent helyre küldeni; most pedig aidd.

— Nelli! Nelli!

— Hogy szilárd jellememről fogalmad lehessen és némi irt is szolgáljak szívsebidre, ezennel bevallom, hogy főleg azért hagylak el, mert mást szeretek! — kiáltott vissza Nelli a pítvarból.

Simkó egy saharai ordítást hallatott és eszméletlenül terült végig a padoza-

ton. A dőfés sokkal erősebb volt, hogy sem állva kitarthatta volna.

Midőn magához tért, üresség és csend volt a boldogság egykori fészkeben.

Másnap megjöttek a hűtlen nő holmiaiért. Némileg vigasztalódott, hogy legalább lakását megtudhatta. Érzékeny sorokban kérte, hogy maradandó emlékül legalább menyasszonyi-koszorúját küldje vissza, hogy magános áráiban legyen mit csókjaival halmozni!

Nelli szívélyesen azt válaszolta, hogy ne essék kétségbe, mert jöhet idő, hogy koszorústól visszatér egészen soha el nem feledett Simkójához.

Kamajko bizott magában és másnap elment az elszállt gerle kijelölt lakására. Ott azonban tudatták vele, hogy a kit keres, az már odább repült.

Habár tagadni nem lehet, hogy a hűség fontos szerepet játszik a nők életében, s annak megsértése nem egyszer a családboldogságnak legerősebb épületét is képes szétrobbantani, ez esetben mégis biztosan állíthatjuk, hogy Nellikét nem a pemzlinek a rendestől és természetestől való szoktnál eltérése, hanem a vastag érzékiség tette hűtlenné.

A szebb és ügyesebb tanfelügyelő le győzte a rutabb és ügyetlenebb czimfestőt.

Achilles diadalmaskodott Hektor felett. A serfőző lánya csak ürügyet keresett, hogy férjétől szabadulhasson.

A jászberényi kiállításban a psychés kályha előtt Krametz Nelli és Sor Aron szerepelt vallottak egymásnak.

Két hétre a szívtelenül végrehajtott válás után Sor Lőcsére helyeztette át magát, s vele együtt Kamajkoné is el-tűnt a vidékről.

Simkó néhány évig csupa Magdolnákat és Kleopátrákat festett, azután pedig, mert a magánosság gyötörni kezdte, egy ájtatos kötelvarónét vett gazdasszonyul magához.

Az idők folyamán a két becsületes és ártatlan lélek között olyan barátság fejlődött ki a minőnek még a puritánok is szemet hunynak.

Nellike csak akkor jutott eszébe Simkónak, ha róla álmodott.

Az álomnak beváló számokat azután megrakta a lutriába. Egyszer ambot csinált, le is mondott végkép a ternőről; azaz: gazdasszonya mellett Nellikéről.

A hü és gondos Dorottya mellett úgy találta magát, mint a kinek a gyöngytyukjait ellopták, de brama putrát kap helyébe. Szépségben talán igen, de sulyban és mértékben mitsem veszít.

Kibékült sorsával, a mi nem ritkán a meglegedés introductója.

Az angoltól is kapott levelet, ki a soraiban nagy összeget ígért az arczkép eredetiéért.

Azt válaszolta neki, hogy azon eset-

ben, ha birni óhajtja, hát a Times-ban köröztesse.

IV.

A hogy az évek szálltak, akként mosódtak el a czimfestőnek szebb emlékei is. A rideg tél ege alatt nem tenyésznek a virágok, s ha a kikelet szép leányaiban mégis gyönyörködni akarunk az üvegágyak mesterkelt légköréhez kell folyamodnunk.

Simkó megnyugodott Dorottyában puszpángjában a mely a hó alatt is zöldelt. Az ó-testamentari nyugalomban a művész észrevette tökéletes megvénhedését. De ismerősei és barátai, a kik a szorgalmas és becsületes öregot tisztelték és szerették, jegyzékben tartották a napot, a melyen a czimfestő ötvenedik munkaévet bezárja és elhatározták, azt nyilvánosan megünnepelni. Simkó bátyát egész N.-Kanizsa szerette.

A boltezimek czégérek, pajta és filogoria rajzok és festmények hirdették munkásságát és művészetét;

A városka kicsinye, nagyjá, gazdagja és szegénye részt kívánt venni a fél-százados jubilaumban.

Az ünnepélyt rendező bizottság megalakult s az akkori Zalamegyei Közlöny tulrepíté a megye határain is megtartandó ünnepély napját és modozatait

Majd minden posta, majd minden nap hozott valami emlékjándékot.

Dorottya észrevehetőleg megifjodott az örömtől és dicsőségtől. Negyven év alatt az egymás irányában legellenzesebb állatok is összeszoknak, hát még két olyan szív, a mely lobogó tüzzel szövetkezett s hosszú évek során a legmelegtartóbb kemenczében égett hamuvá.

Simkó meg is félt az ünnepélytől.

Bigott vallásossága daczára is babonás volt, s a gyöttrő előérzetek és sejtelmek befolyásától még vénségére se tudott szabadulni.

Azt álmodta, hogy egy fannyadt koszoru hullott nyaka közé.

Dorottyával napokig tanakodtak, hogy e furcsa álom mit jelentsen.

Biztos felvilágosítást se a keleti se nyugoti álmoskönyvek nem nyújtottak.

A jubilaumnak volt fenntartva az álmot megmagyarázni.

A beérkezett emlékadományokban a legszellemdus emléksorok diszelegtek. Nevezetesen:

A lipitai-turós bődönön: Mint e turó úgy fogyjanak el penész nélkül napjaid. Dongád maradjon ép és erős, mint e bődön.

A Balaton-Füredről küldött fogason ékes betűkkel: Hogy az asztal örömeit élvezhesd, maradj te is haláلودig fogas.

A sódaron: Okos és boldog! Te idejekorán megvédted magad a trychintől.

A czélzást csak kevesen értették

meg; Kamajko nem tartozott e kevesek közé.

Czifrán kivarrott juhászbundán: Vén embernek kevés egy bunda.

Ezt már Simkó is megértette és megkaczagta.

A tortán:

Öreg lónak fü és korpa
Odvás fognak kenyértorta!

Ez nem tetszett.

Az érmelléki borral telt hordón:

Minden nap egy pohárkával,
Hosszan örülsz Dorottyával!

— Nagyon kedves! Vajjon kiküldhette? — kérde Dorottya meghatottan.

— A kapuczinus gvardián! Neki vannak ilyen életbölcösségről tanuskodó maximái — válaszolt Simkó elégedetten.

A tajtpipán:

Ha rágyujtál fidibuszszal
Nappal és éjjel bird szuszszal.

A burnótszelenczén:

Midőn már mindenünk reszket
Gyönyört csak az orr szerezhethet.

A befőttes üvegen:

Olyannak, ki nem bir rágni,
Befőtt való, nem rosziprádli, stb.

A megtartandó jubilaem kissé a czimfestő lelkinyugalmát is megzavarta.

Ő ott szerette volna látni hű Dorottyáját is az oldala mellett. Azon törte tehát magát, hogy mi czimen ékelje bele az ünnepély keretébe.

Hosszas tanakodás és még hosszabb fontolgatás után abban állapodott meg, hogy mint fedhetlen jellemű, hű és gondos ápolónéját viszi magával és fogja bemutatni.

Végre a nagy nap beköszöntött.

Kamajkó, az ünnep hőse, mintha indigoba mártották volna, egészen kék ruhába volt felöltözve. Melléről mint valami taraj emelkedék ki a sapodli, füleit pedig lehetőleg legmagasabb Vatermörder fenyegette.

Inkább felcsernek nézett ki, mint művésznek. Dorottya a megyszín merinóban, négyemeletes francia fedelű főkötőben, vezette és támogatta.

Ketten együtt úgy vették ki magukat, mint a berzenczei szilva és spányol meggy.

Amint a zsufolt terembe léptek, hangos éljenekkel fogadták őket.

Kamajko erősen tubákolt, hogy megindultságát némileg maszkirozhassa.

A főhely az ünnepély számára volt fenntartva, mellette pedig két oldalt a polgármester és főesperes voltak helyet foglalandók.

Dorottya a városi szülésznő mellé jutott.

Mint hogy a városban csak egyetlen festő élt kivüle, a ki koporsókat festett egy meglehetősen forgácsszagu beszédben üdvözölte.

Simkó röviden, de szellemdusan válaszolt. A többek közt kiemelte, hogy a jubilaem a legmagasztosabb ünnepélyek egyike, de olyan ternő, a mely-

nek a jubiláns a rescontáját elvesztette.

Epen a ragou-levest tálalták, mikor a háttérből egy csodás külsejű lény tört utat magának, az épen asztalhoz ülők között.

Aszottabb valamit még Hugó Viktor se képzelhetne. Böre csontjaihoz volt száradva, ránczokkal a minőket a legügyesebb varrolány se készíthetne, de oly fehérséggel és pirossággal, a minők a rizspor és czéklára vallanak.

Lángoló vörös, kivágott ruhában, fején madárfészekkel, kezében egy, a kegyetlen idő által, irgalmatlanul megütöztetett myrthus-koszorúval.

Simkónak irtóztató sejtelméi lehettek, mert babérkoszorút, melyet épen akkor nyújtott át neki a kereskedők testülete a ragou-levesbe ejtette.

A hatás nem lehetett mindennapi, mert a polgármester meg a kompótba könyökölt.

A közönség összenézett és visszatartott lélekzettel várta a kifejlődést.

A csodás ismeretlen támolygó léptekkel közeledett egyenesen Kamajko felé. A czimfestőné halásápadt, Dorottya karmazszipiros lett. A főhelyhez érve, a megnevezhetetlen valami az ünnepelt felé tárta ki karjait, és czérnavékony hangon következőleg szólt:

— Elhagyatottságomban is feledhetlen és forrók szeretett férjem.

Kamajkónak a tortára kellett támaszkodnia, hogy el ne essék.

— Az évek hosszú sora megtört ugyan, de még van annyi erőm, hogy boldogítsalak. Jubilaris ünnepélyeden, mint hűségemet szeplőtlenül megőrzött nőd jelenek meg, hogy magamat előkoszoru gyanánt fűzzem nyakad köré.

Ezeket mondva, átkarolta a feledhetlen és szerető férjét, a kit negyven év óta nem látott.

Dorottya eltűnt a teremből.

— Köszönöm! Ha meghalok, a mi ilyen öröm mellett nem soká fog várni magára, ezen koszorút helyezék koporsómra — nyögé a boldog férj, s minthogy jelentkező aléltsága eleséssel fenyegette, izgatottsága és zavarában bor helyett kevés eczetet töltött poharába s azt kiüritette.

A polgármester helyet adott Kamajkonénak.

Az esperes égre emelt szemekkel mondott áldást az angyalok előtt is kedves újbóli szövetkezés és kibékülésre.

A mit sokan örömkönnyeknek magyaráztak a Simkó szemében, fájdalomkönnyek voltak Dorottyaért.

Nelli, mintha egyetlen percet se élt volna Simkója nélkül a legújabb volt az egész társaságban.

Az ünnepelt nem evett, nem ivott s egyetlenegy szót se szólt többé.

Csak mikor a vendégek már távozanók voltak, mondotta e rövid köszönetet:

— Fogadják szavakban ki nem fe-

jezhető hálámát és köszönetemet; megtiszteltetésem érdemeihez mérten kissé korán jött, érzelmeimhez mérten kissé későn.

Azután kocsira pakkolva az élő és élettelen koszorukat, Dorottyához ballagott.

Alig tűnik.

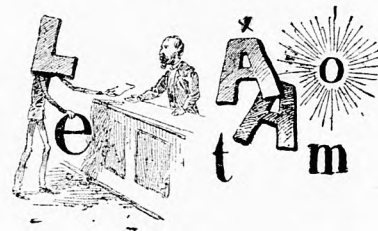
Alig tűnik el a hajnal:
Már is itt az alkonyat;
Alig virit ki a rózsza:
Levelei hullanak;
Alig hágy el ifjúságom:
Óregszem a sir felé;
Nincsen annak örök élte,
Ki létét föl itt lelé.

Minek hát a szomorúság
Ez araszos életen?!
Jer: terítsd rám lenge fátylad
Csapongó, vig szerelem
És te őh bor: édesítsed
Dalra nyiló ajkamat:
Ne érezzem öregedve,
Hogy az idő mint halad! . .

Firnstall Károly.

FEJTÖRŐ

Képtalány.

SZÁMREJTVÉNY.

BALOGH BELLÁTÓL.

3, 9, 26, 70, 34, 6, 22, 100,	Jeles magyar költő volt.
106, 11.	
35, 82, 71, 46, 18, 20, 23, 67,	Ország Európában.
59, 76, 61, 83, 68.	
33, 2, 35, 35, 39, 63, 65, 53,	Ez meg egyik nevezetessége
49, 101, 40, 15.	
24, 13, 29, 107, 66, 47,	Hallhatatlan német költő.
45, 41, 102, 10.	A hét egyik napja.
96, 50, 82, 101, 85, 32, 64,	Franciaország folyója.
103, 25, 88, 93, 81, 55, 9, 5,	Ismert nevű regényírónk.
102, 4, 99, 104, 79, 78, 44,	A napnak egy szaka.
91, 19, 12, 87, 14, 27, 51,	Égítést.
1, 95, 17, 42, 16,	E nélkül nem exisztálhatunk.
105, 98, 90, 37, 9, 94, 97,	Egy neves államférfi.
74, 47, 19, 77, 58, 30, 69,	Ezt kerüli mindenki
80, 56, 21, 8, 73,	Kettes női név.
54, 38, 89, 92, 77, 43,	Varrószék.
60, 7, 28, 75,	Kedvelt gyümölcs.
48, 86, 30, 52,	Melléknév.
19, 62, 84,	Főnévképző.
34, 95, 72, 31, 93,	Hasznos háziállat.
5, 36, 57,	Tavaszzal zöldel.
1—107.	Lévy szép költeményének egyik versszaka.

A múlt számban közölt talányok megfejtése:

A képtalány:

Buda-, Mohács-, Nádornál elfutó,
Tán honom könnye nagy, te nagy folyó.

A számrejtvénye:

Pántlikás kalapom fuldogálja a szél,
Köszönöm galambom, hogy eddig szerettem.